

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

להסדר בין ארדן שנאים (2008) בע"מ לבין טי.אמ.סי. ישראל שנאים בע"מ

1. פתח דבר

לפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988 (להלן "החוק"), להסכם בין ארדן שנאים (2008) בע"מ ("ארדן") לבין טי.אמ.סי. ישראל שנאים בע"מ ("TMC") ו-"הצדדים" (בהתאמה) שעניינו העברת פעילות ההרכבה, השיווק והניהול של TMC לניהול ארדן. לאחר שבחנתי את ההסדר כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשווקים הרלבנטיים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. הצדדים

ארדן הינה חברה פרטית, בבעלות מלאה של חברת ניסקו אחזקות (1998) בע"מ, הנשלטת על ידי מר אריה קדרון, מר יצחק ניצן וגב' שרה ניצן.¹ ארדן עוסקת בתכנון, ייצור, בדיקה ושיווק של שנאי שמן ובייבוא חומרי גלם להרכבה, בדיקה ושיווק של שנאים יצוקים. **T.M.C** הינה חברה פרטית בבעלות מלאה של TMC Italia S.P.A, אשר הוקמה בישראל בשנת 2008. TMC עוסקת בייבוא חומרי גלם להרכבה, בדיקה ושיווק של שנאים יצוקים.

3. ההסכם

הצדדים התקשרו בהסכם לשיתוף פעולה לפיו, ארדן תבצע עבור T.M.C את כלל פעילות ההרכבה, הבדיקה, וההכנה של השנאי ללקוחות, תספק לה שירותי שיווק וניהול כספים, ותקצה עבור TMC שטח באתר החברה לאחסון חומרי הגלם ולעגורן המשמשים להרכבת השנאים. בתמורה תשלם TMC סכום קבוע עבור שירותי הניהול והשיווק, וכן סכום קבוע עבור כל שנאי אשר ארדן תרכיב עבורה.

¹ קבוצת ניסקו ארדן ("הקבוצה") מחזיקה חברות המנהלות קשרים מסחריים עם ארדן: חברת ארדן פרויקטים (1985) בע"מ- חברה קבלנית המבצעת עבודות חשמל הרוכשת לשם כך שנאים מארדן וממתחרותיה. וחברת ארדן הנדסת חשמל בע"מ- הפועלת בתחום ייצוא לוחות החשמל ורוכשת לעתים שנאים מארדן.

4. השפעת ההסכם על התחרות

4.1 השווקים הרלוונטיים

שנאי הינו מכשיר המעביר אנרגיה חשמלית ממעגל חשמלי אחד לשני באמצעות שדה מגנטי משותף (ליבה). השנאי מהווה רכיב מרכזי ברשת החשמל הארצית, שכן הוא מאפשר המרת מתח התמסורת הכלל ארצית המכונה "מתח עליון" למתח רחוב המכונה "מתח גבוה", ולמתח המתאים לשימוש במכשירים חשמליים המכונה "מתח נמוך". עניינו של ההסכם נשוא החלטתי זו בשנאים הממירים את מתח התמסורת מ"מתח עליון" ל"מתח גבוה". השנאים הקיימים בשוק מתחלקים לשני סוגים: שנאים יצוקים ושנאי שמן.

שנאי יצוק, הינו שנאי המורכב מליבה וסליל הרגיש לחדירת מים, אשר אינו יכול להיות חשוף למשקעים או לפגעי מזג האוויר. משכך, עיקר השימוש בו נעשה בתוך מבנים סגורים, כאשר קיימת אפשרות להתקינו בשטח פתוח תחת חופה אשר תגן עליו מתנאי מזג האוויר המשתנים. מבדיקת רשות ההגבלים העסקיים ("רשות") עולה כי כ-95% מהשנאים היצוקים מותקנים במבנים סגורים וכ-5% בלבד מותקנים בשטחים פתוחים.

שנאי שמן הינו שנאי אשר הסליל המצוי בו נטבל בשמן על מנת לספק לו עמידות גבוהה יותר. משום שסליליו מצופים בשמן, עיקר השימוש בו נעשה מחוץ למבנים ובשטחים פתוחים. שנאי שמן ניתן להתקנה גם בתוך מבנים, אך בשל דליקותו של השמן ורעילותו, אפשרות זו מוגבלת מטעמים בטיחותיים. שנאי שמן זול יותר משנאי יצוק בכ- 15%.

בדיקה שנערכה ברשות העלטה, כי הן שנאי השמן והן השנאי היצוק, מספקים את אותה פעולה פונקציונלית, אך בשל ההבדלים הקיימים ביניהם כמפורט לעיל, ככלל, ייעשה השימוש בשנאי שמן מחוץ למבנים ואילו בשנאים יצוקים בתוך מבנים. עוד העלתה הבדיקה, כי באותם המקרים אשר בהם ניתן להתקין שנאי שמן במקום שנאי יצוק בתוך מבנים סגורים, קיימת עדיפות להתקנת שנאי שמן בשל איכותו הגבוהה ומחירו הנמוך. יחד עם זאת, שכיחות המקרים הללו אינה גבוהה, וברוב רובם של המקרים מותקן בתוך מבנים סגורים שנאי יצוק. בשל המאפיינים המיוחדים של כל אחד מסוגי השנאים, הביקושים השונים להם ופערי המחירים ביניהם נמצא כי שנאי השמן והשנאים היצוקים מהווים שווקים רלוונטיים נפרדים.

הלקוח העיקרי של שנאי השמן בישראל הינו חברת החשמל לישראל ("חח"י"), אשר מבצעת את רכישותיה על דרך של מכרז. הלקוחות העיקריים של השנאים היצוקים הינם קבלנים אשר נדרשים להתקין שנאים בתוך המבנים.

היות ש TMC פועלת רק בתחום השנאים היצוקים נמצא כי שוק זה הוא השוק המושפע מן ההסדר.

4.2 השפעת ההסכם על התחרות

כאמור, הן ארדן והן TMC פועלות בתחום השנאים היצוקים. שתי החברות מייבאות, כל אחת, את חומרי הגלם לשנאי היצוק (סלילים וליבות) ומבצעות בעצמן את ההרכבה בישראל.

במסגרת שיתוף הפעולה בין הצדדים, בגינו הוגשה בקשת הפטור, תבצע ארדן עבור TMC את כלל פעילות ההרכבה, הבדיקה וההכנה של השנאים היצוקים ללקוחות, ותספק לה שירותי שיווק וניהול כספים. TMC תהא אמונה על תמחור השנאים אשר יורכבו וישווקו עבורה. משכך, מהווה ההסדר שלפניי שיתוף פעולה בין שני מתחרים בתחום התחרות ביניהם. החשש העיקרי הנובע מן ההסדר הינו כי חברת הצדדים לו תיתן בידם כח שוק שכתוצאה מהפעלתו עשויה להיפגע התחרות בשוק השנאים היצוקים.

בתחום השנאים היצוקים פועלים בישראל, מלבד הצדדים להסדר, מספר מתחרים נוספים בהם ניתן למנות את: אלקו התקנות ושירותים, חברת אפקון התקנות ושירותים בע"מ, אינפואלקטריק בע"מ, שניידר אלקטריק ישראל בע"מ, שיא פאוור וקווי מרום בע"מ. יוער, כי כל המתחרים המנויים כאן, מייבאים שנאים לישראל כמוצר מוגמר ואינם פועלים בדרך של ייבוא חלקים והרכבת שנאים בישראל בדומה לפעילות הצדדים. מציאות זו מחזקת את מסקנות הבדיקה שנערכה ברשות בדבר היעדר חסמי יבוא של שנאים יצוקים לישראל. בנסיבות אלה הגעתי לכלל מסקנה כי החשש מפני הפעלת כח שוק על ידי הצדדים להסדר מופג, וכי ההסדר ראוי לפטור.

במהלך הבדיקה הועלו בפני הרשות שתי טענות עיקריות בנוגע לייבוא שנאים, אשר מצאתי לנכון להתייחס אליהן בקצרה. על פי הטענה הראשונה, התקן הישראלי לייבוא שנאים מהווה חסם יבוא מאחר שהוא מחייב את היבואן לערוך בדיקה במעבדה של מכון התקנים לכל שנאי, כאשר נוסף על עלותה נדרש היבואן לשאת בעלויות נלוות של הובלה ופריקה. כאמור לעיל, פרט לצדדים להסדר יתר השחקנים הפועלים בתחום הינם יבואנים של שנאים מוגמרים ואינם מייבאים חלקי שנאי ומרכיבים אותם בארץ. מבירור טענה זו במסגרת בדיקת הרשות עלה כי התקן הישראלי לייבוא שנאים צפוי להשתנות בקרוב באופן שמוריד משמעותית מעלויות הבדיקה וההובלה שהוא מטיל על יבואנים. כך, על פי התיקון המוצע אשר צפוי להיכנס לתוקף בקרוב, בכדי לייבא שנאים לישראל יידרשו היבואנים, במקום ההסדר הקיים כיום, לעמוד באחת משתי חלופות פשוטות יותר: (א) הצהרת היצרן על כך שהשנאי עבר אצלו בדיקת תקינות, בצירוף ממצאי הבדיקה ומפרט השנאי או (ב) קבלת אישור ממכון התקנים ביחס לדגם השנאי אשר עומד להיות מיובא לישראל שיהא תקף למספר שנים.² שינוי התקן הישראלי כאמור, מקטין משמעותית את חסמי היבוא לישראל של שנאים יצוקים, ככל שישנם, וצפוי להיטיב עם התחרות בשוק זה.

על פי הטענה השנייה שהושמעה בפני הרשות, נוסף על דרישות מכון התקנים כמתואר, חסם נוסף בפני יבוא שנאים לישראל הינו יוקר החלקים המרכיבים את השנאי, המיוצרים במיוחד עבור ישראל בשל דרישות התקינה בה. כפי שנטען בפני הרשות, בחלק מהמקרים דרישות התקינה הישראלית ומתח החשמל המקובלים בה השונים מהסטנדרט האירופאי, דורשים ייצור ספציפי של חלקי השנאי

² ר' פרסום באתר משרד התעשייה המסחר והתעסוקה מיום 14.11.11, "בדיקת התאמה לתקן רשמי של טובין מיובאים: קטגוריה 3" בה מצוין שינוי קטגוריה עבור התקן הקודם מקטגוריה (1) המחייבת בדיקה קפדנית עבור כל משלוח, לקטגוריה (3) המחייבת הצהרת יצרן בלבד - <http://www.moital.gov.il/NR/exeres/17989FD7-0074-42F2-9991-5B6A22F106CD.htm>

(ליבות וסלילים), ובשל ייצור חומרי השנאי במיוחד עבור ישראל מתייקרת עלות השנאי הסופי. טענה זו, אף אם תתברר כנכונה, אין בה כדי להשפיע על החלטתי להעניק פטור כאמור, שכן עלויות התאמת השנאים למתח החשמל המקובל בישראל, ודרישות התקינה בישראל רלוונטיות באותה מידה לצדדים להסדר דנא, אשר מייבאים ליבות וסלילים ספציפיים המיוצרים במיוחד עבור ישראל ונדרשים אף הם לעמוד בדרישות התקינה בישראל.

5. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, הגעתי לכלל מסקנה כי הפטור המבוקש אינו מעלה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות, וראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניקו. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ' אדר תשע"ב

14 מרץ 2012